

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Обзор рынка хлебобулочных и кондитерских изделий Украины // Хлебопекарское и кондитерское Дело, №3, №6, 2012.
2. Мардар М. Р. Маркетинговые исследования рынка хлеба и хлебобулочных изделий и возможные пути его расширения / М. Р. Мардар, Н. Р. Кордзая // Зернові продукти і комбікорми, 2008. - №4. - С. 17-19.
3. Я. Обідіна. Хлібопекарська галузь : державна підтримка та перспективи розвитку // Харчова і переробна промисловість, 2011. - №4. - С. 4-6.
4. Електронний ресурс: http://www.proinfo.com.ua/proizvodstvo/xlebopekarnaya_promyishlennost/osnovnyie_tendenczii_xlebopekarnogo_ryinka-2011.html
5. Електронний ресурс: <http://www.bulkin.ua/about.html>

УДК 658.1

НЕМЧЕНКО В.В., д-р екон. наук, професор, ІВАНЧЕНКОВА Л.В., канд. екон. наук, доцент,
ТКАЧУК Г.О., канд. екон. наук, доцент
Одеська національна академія харчових технологій

ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА ТА ЇЇ ЗНАЧЕННЯ В
ПІДГОТОВЦІ ФАХІВЦІВ

Розглянуто підхід до визначення поняття фінансова безпека, сформульовано умови створення фінансово-економічної безпеки та підхід до вивчення фінансово-економічної безпеки у вищих навчальних закладах, виділено захисну функцію внутрішнього аудиту та його основні завдання.

Ключові слова: фінансово-економічна безпека, внутрішній аудит, підготовка спеціалістів, захисна функція аудиту.

The approach to the definition of financial security, formulated probes the conditions of a financial and economic security and approach to the study of financial-economic policy and financial security in higher education, with emphasis on the protective function of internal audit and its main task.

Keywords: financial and economic security, internal audit of training specialists, protective function of the audit.

Вступ. В умовах глобалізації кризи 2008-2009 років народне господарство України зазнало значних збитків, які пов'язані з нездатністю підприємств вирішувати фінансово-економічні проблеми, низькою конкурентоздатністю їх продукції. Все це стало небезпечним для розвитку країни. Через те сьогодні виникає не тільки наукова, але й практична зацікавленість до фінансово-економічної безпеки на підприємствах. У зв'язку із цим виникають певні проблеми у методичних підходах до підготовки відповідних спеціалістів у вищих навчальних закладах, пов'язані із різним підходом до самого поняття «фінансово-економічна безпека» та різними уявленнями про функції фахівців з фінансової безпеки підприємства.

В сучасній науковій літературі немає єдиного визначення поняття економічної безпеки підприємства, і кожний автор, який торкається даної проблеми, має своє бачення її. Так, Д. Ковальов і Т. Сухорукова дають наступне визначення: «Економічна безпека підприємства – це захищеність його діяльності від негативного впливу зовнішнього оточення, а також здатність своєчасно усунути різноманітні загрози або

приспосуватися до існуючих умов, які не впливають негативно на його діяльність» [1].

Зовсім інший підхід до економічної безпеки підприємства дає Ткаченко Н. Він її визначає наступним чином: «... комплекс заходів, що сприяють підвищенню фінансової стійкості суб'єктів господарювання за умов ринкової економіки, які захищають їхні комерційні інтереси від впливу негативних ринкових процесів» [2].

За даними науковими підходами можна зробити висновок, що автори змішують поняття економічної та фінансово-економічної безпеки підприємства. На нашу думку, економічна безпека підприємства значно ширша, ніж категорія фінансово-економічної безпеки. В той же час фінансово-економічна безпека є основою економічної. Невипадково значна частина правопорушень здійснюється на підприємствах у фінансово-економічній сфері. Рейдерські захоплення відбуваються лише на тих підприємствах, які є фінансово стабільними, або навмисно «доведені» до банкрутства.

Безпека роботи підприємства виступає умовою безпеки й, разом з тим, незалежності країни. Як відомо, фінанси підприємства – це економічні відно-

сини, що пов'язані з рухом грошових потоків, формуванням, розподілом і використанням доходів і грошових фондів суб'єктів господарювання в процесі відтворення.

Розробка програм фінансової безпеки – основний напрямок управління на підприємстві [3].

Постановка завдання. Основним завданням даного дослідження є, виходячи умов створення фінансово-економічної безпеки підприємства, сформулювати підхід до вивчення відповідної дисципліни при підготовці фахівців з фінансової безпеки, визначити захисну функцію внутрішнього аудиту та його основні завдання.

Результати. Фінансова безпека підприємства визначається різними авторами як «рівень фінансового стану, який забезпечує стабільний захист його пріоритетних збалансованих фінансових інтересів від ... загроз зовнішнього і внутрішнього характеру» [4], «певний стан фінансової стабільності, в якому повинно знаходитись підприємство для реалізації своєї стратегії, характеризується можливістю підприємства протистояти зовнішнім і внутрішнім загрозам» [5], «фінансовий стан, який характеризується ... стійкістю до внутрішніх та зовнішніх загроз, ... здатністю власних фінансових інтересів...» [6].

Спіфанов А.О. визначає, що фінансова безпека «забезпечує рівноважний та стійкий фінансовий стан; сприяє ефективній діяльності суб'єктів підприємництва; дозволяє на ранніх стадіях визначити проблемні місця в діяльності організацій; нейтралізує кризи та запобігає банкрутству» [7].

Таким чином, основа визначення поняття «фінансова безпека» - забезпечення стійкого фінансового стану підприємства та запобігання внутрішніх та зовнішніх загроз.

Ось чому фінансово-економічна безпека підприємства передбачає створення таких умов, які дозволяють виконувати функції:

- формування фінансових ресурсів в процесі виробничо-господарської діяльності;
- розподіл та використання фінансових ресурсів для забезпечення операційної, виробничої та інвестиційної діяльності, для виконання своїх фінансових зобов'язань перед бюджетом, банками, господарюючими суб'єктами;
- контроль за формуванням та використанням фінансових ресурсів в процесі відтворення.

Науково обгрунтоване формування та використання фінансових ресурсів може забезпечити динамічний, інноваційний розвиток підприємства, який відповідає сучасним умовам та запобігає негативним впливам та загрозам. Ось чому вивчення фінансово-економічної безпеки треба здійснювати з позицій різних економічних наук – фінансів, аналізу господарської діяльності, обліку, аудиту та контролю. Такий підхід дозволить теоретично глибше вивчити фінансово-економічну безпеку і практично реалізувати на практиці підприємства.

Кожне підприємство повинно прямувати до позитивного фінансового стану, тобто до створення достатнього обсягу фінансових ресурсів, що виступають гарантом своєчасності розрахунків з постача-

льниками, бюджетом та іншими ланками фінансової системи, подальшого економічного та соціального розвитку.

Метою оцінки фінансового стану підприємства є пошук резервів підвищення його доходності, рентабельності та платоспроможності. Допомогти в досягненні цієї мети може внутрішній аудит. Як правило, функції внутрішнього аудитора складаються з контролю функціонування та організації систем бухгалтерського обліку і внутрішнього контролю – це виконання частини функції керівництва підприємства. Загалом служба внутрішнього аудиту відповідає перед керівництвом підприємства за постійне спостереження та контроль функціонуючих систем. Фахівці служби внутрішнього аудиту подають рекомендації з вдосконалення цих систем: експертизи фінансової і оперативної інформації; аналізу коштів, які використовуються для ідентифікації; виміру; класифікації та інформування; підготовки оглядів ефективності діяльності підприємства, включаючи не фінансові заходи керівництва; контролю за дотриманням українського законодавства і виконанням всіма підрозділами підприємства його внутрішньої політики щодо здійснення діяльності.

З досвіду розвинутих країн до основних функцій внутрішнього аудиту належать: контрольна; координаційна; аналітична; інформаційна; консультативна; захисна.

Найважливіша з цих функцій – захисна, яка забезпечує фінансово-економічну безпеку підприємства.

Захисна функція аудиту – це заходи, спрямовані на збереження активів підприємства від потенційних крадіжок та фактів шахрайства, неефективного управління бізнесом. Особливе значення у реформуванні народного господарства відводиться модернізації підприємств, що пов'язано зі зносом основних фондів 80-90%. Такі фонди не тільки не можуть забезпечити виробництва конкурентоздатної продукції, але й складають загрозу безпеці навколишнього середовища. Тому необхідно контролювати процеси модернізації підприємств, як їх власниками, так і державою.

До основних завдань внутрішнього аудиту відносять:

- перевірку бухгалтерської інформації;
- перевірку оперативних даних, якими користується система управління;
- перевірку засобів і способів ідентифікації інформації;
- вивчення окремих статей звітності;
- перевірку сальдо і оборотів за окремими рахунками бухгалтерського обліку;
- перевірку дотримання законів і внутрішніх правил;
- контроль за дисципліною виконання рішень керівництва або власників;
- перевірку поточної діяльності окремих структурних підрозділів;
- оцінку та контроль за використанням програмного забезпечення;

- контроль дотримання комерційної таємниці;
- розслідування окремих випадків (розкрадання, обману, помилки на значні суми) та неадекватних дій персоналу управління;
- оцінку ефективності використання ресурсів (фінансових, матеріальних, трудових, інтелектуальних);
- розробку рекомендацій з усунення невідповідностей щодо підвищення ефективності діяльності.

Висновки. Виконання цих задач має велике значення в забезпеченні фінансово-економічної безпеки підприємства в Україні, оскільки значна частина економіки знаходиться в тіні. Саме тому актуальним питанням залишається підготовка фахівців – магістрів з фінансово-економічної безпеки, адже значну частину в програмі їх підготовки має займати внутрішній аудит.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Ковальов Д. Экономическая безопасность предприятия // Экономика Украины / Д. Ковальов, Т. Сухокурова. – Київ, 2000. – № 10. – С. 48-52.
2. Ткаченко Н. Діагностика банкрутства підприємств для оцінювання подальшої безперервної діяльності в аудиторській перевірці / Н. Ткаченко, Л. Тарутта // Економіка та підприємництво. – Київ, 2006. – № 3. – С. 326-333.
3. Захаров О. І. Організація та управління економічною безпекою суб'єктів господарської діяльності / О. І. Захаров. – К., 2008. – 257 с.
4. Бланк И. А. Управление финансовой безопасностью / И. А. Бланк. – К. : Ника центр, Эльга, 2004. – 784 с.
5. Патехин Р. С. Факторы финансовой устойчивости и безопасности предприятий / Р. С. Патехин. – Автореферат дис. на получ. ст. канд. экон. наук.- ГОУ ВПО Волгоградский гос. ун-т. – 20 с.– Режим доступа : www.volgu.ru.
6. Горячева К.С. Финансова безпека підприємства, сутність та місце в системі економічної безпеки / К. С. Горячева // Економіст. – 2003. – №8. – С. 65-67.
7. Финансова безпека підприємств і банківських установ : монографія / за заг. редакцією д-ра экон. наук, проф. А. О. Єпіфанова // А. О. Єпіфанов, О. Л. Пластун, В. С. Домбровський та ін. – Суми : ДВНЗ, УАБС, НБУ, 2009. – 295 с.

УДК [334.02 : 005.332.4] : 334.716

КУПРИНА Н.М., канд. экон. наук, доцент, ДОЙЧЕВА К.С., аспирант
Одесская национальная академия пищевых технологий

АУДИТ ЭФФЕКТИВНОСТИ КАК ИНСТРУМЕНТ КОНТРОЛЯ В СИСТЕМЕ УПРАВЛЕНИЯ КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТЬЮ И ЭФФЕКТИВНОСТЬЮ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ПРЕДПРИЯТИЙ ПИЩЕВОЙ ПРОМЫШЛЕННОСТИ

Проанализированы зарубежный опыт и отечественная практика применения аудита эффективности. Выделены основные виды аудита эффективности. Обосновано использование аудита эффективности для предприятий пищевой промышленности.

Ключевые слова: предприятия пищевой промышленности, аудит, аудит эффективности, виды аудита, внешний и внутренний аудит.

The foreign experience and practice of domestic audit effectiveness are analyzed. The main types of audit effectiveness are allocated. The use of audit effectiveness for food industry is justified.

Keywords: food industry, audit, audit effectiveness, audit types, external and internal audit.

Введение. Глобализационные процессы, влияющие на развитие экономики Украины, требуют в настоящее время поиска методов защиты отечественного товаропроизводителя, способствующих сохранению их конкурентоспособности и эффективности

деятельности предприятий, а также внедрению инноваций во все сферы их деятельности и создания и продвижения экологически безопасных и высококачественных продуктов. Такая ситуация требует поиска путей не столько повышения эффективности и